

פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971

פרק א': עדות שבעל-פה

סימן א': הזמנת עדים וכשרותם

1. סמכות להזמין עדים
(א) מותר להזמין כל אדם ליתן עדות שהיא קבילה ושייכת לעניין;
והוא, כשאין הוראה אחרת בפקודה זו.
(ב) בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, לסרב להוציא הזמנה אם אין בה צורך או אם ראה שנתבקשה למטרה שאיננה גילוי האמת.
2. הכל כשרים להעיד
הכל כשרים להעיד בכל משפט, בכפוף לאמור בסעיפים 3 ו-4, ואין אדם פסול להעיד מפני שהוא בעל דין בתובענה אזרחית, או מתלונן או נאשם במשפט פלילי, או מפני שהוא מעבידו, עובדו, בן-זוגו או קרובו של התובע, המתלונן, הנתבע או הנאשם, או מפני שהורשע או נושא עונש על עבירה.
3. סייג לעדותם של בני זוג
במשפט פלילי אין בן-זוג כשר להעיד לחובת בן-זוגו, ואין כופים אותו להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם בן-זוגו בכתב אישום אחד.
4. סייג לעדותם של הורה וילד
במשפט פלילי אין הורה וילד כשרים להעיד האחד לחובת משנהו, ואין כופים אחד מהם להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם משנהו בכתב אישום אחד.
5. עדות מותרת (תיקון: תש"ן, תשנ"א, תשנ"ח, תש"ס)
הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו במשפט פלילי בשל אחד מאלה:
(1) חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה;
(2) עבירה לפי סעיפים 337 או 362 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), או לפי סימן י' בפרק ח' ולפי סימנים ה' או ו' בפרק י' לחוק העונשין, שעבר בן זוג נגד בן זוגו, הורה נגד ילדו או ילד נגד הורה;
(2א) עבירה לפי סעיף 287 לחוק העונשין, לעניין הפרת צו הגנה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, או לעניין הפרת צו שיפוטי אחר לפי כל דין, שעניינו הגנת בן זוגו, ילדו או הורה של המפר, מפניו.
(3) עבירה לפי סעיפים 244 עד 249, 246 ו-249 לחוק העונשין, שנעברה בקשר לאחת העבירות המפורטות בסעיף זה;
(4) נסיין לעבור אחת העבירות המפורטות בסעיף זה.
6. עדות לזכות בן משפחה - ראייה לחובת
נקרא בן-זוג להעיד לזכות בן-זוגו, או נקרא הורה או ילד להעיד זה לזכותו של זה, תהא העדות, בין בחקירה ראשית ובין בחקירה שכנגד מטעם התביעה, כשרה לשמש ראייה להוכחת אשמתו של הנאשם.
7. עדות לעצמו או ליריב
במשפט אזרחי יכול להעיד לעצמו או להיות מוזמן להעיד ליריבו.
8. הגדרות
בסימן זה, "ילד" - לרבות מאומץ, ו"הורה" - לרבות מאמץ.

סימן ב': עדות על אמרות

9. אמרת עד בעת ביצוע עבירה
עדות על אמרה שנאמרה בשעה שנעשה, לפי הטענה, מעשה עבירה, או בסמוך לפניו או לאחריו, והאמרה נוגעת במישרין לעובדה השייכת לענין, תהא קבילה אם אמר אותה אדם שהוא עצמו עד במשפט.
10. אמרה של קרבן אלימות
עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ואף אין להביאו למשפט משום שהוא נפטר או תשוש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה אחת מאלה:
(1) היא נאמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו;
(2) היא נוגעת למעשה האלימות לפי סדר האירועים עד כדי היותה חוליה בשלשלת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה;
(3) היא נאמרה בשעה שהוא היה גוסס, או האמין שהוא גוסס, בעקבו של מעשה האלימות.
- 10א. אמרת עד מחוץ לבית המשפט (תיקון: תש"ם)
(א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:
(1) מתן האמרה הוכח במשפט;
(2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;
(3) העדות שונה, לדעת בית משפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.
(ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה אינו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.
(ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.
(ד) לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.
- 10ב. קבלת אמרה בהסכמה (תיקון: תש"ם)
אמרה בכתב שניתנה מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אף אם נותנה אינו עד במשפט, אם שני הצדדים הסכימו לכך ותוכן האמרה לא היה שנוי במחלוקת, ובלבד שהנאשם היה מיוצג על ידי עורך דין.

10.ג. שמירת דינים (תיקון: תש"ם)
אין האמור בסעיפים 10א ו-10ב כדי להכשיר ראייה שאינה קבילה מסיבה אחרת שבדין או לפסול ראייה שהיא כשרה לפי דין אחר.

11. הוכחת אמרה של נאשם (תיקון: תש"ם)
אמרתו של נאשם מותר להוכיח בעדותו של אדם ששמע אותה;
נרשמה האמרה בכתב והנאשם חתם עליה או קיים אותה באופן אחר, מותר להוכיחה בעדות על כך ממי שהיה נוכח באותו מעמד. אמרה שנרשמה כאמור מותר להוכיחה אף בתצהיר בכתב של מי שהיה נוכח באותו מעמד, אם הנאשם מיוצג וסניגורו הסכים לכך או - כאשר האמרה נוגעת לאישום בעוון או בחטא - אם הנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את האמרה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שהאמרה היא אמרתו וויתר על חקירת מקבל האמרה.

12. הודיה (תיקון: תש"ם)
(א) עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודייה ובית המשפט ראה שההודייה היתה חפשית ומרצון.
(ב) בית המשפט רשאי לקבל כראיה, להוכחת הנסיבות שבהן ניתנה הודיית נאשם, גם תצהיר בכתב של מקבל ההודייה, שבו הוא מפרט את נסיבות גביית ההודיה ומצהיר כי ההודיה היתה חפשית ומרצון, והוא אם נתקיים אחד מאלה:
(1) הנאשם מיוצג וסניגורו ויתר על חקירת מקבל ההודיה;
(2) ההודיה היתה על עבירה שהיא עוון או חטא והנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את ההודיה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שההודיה היתה חפשית ומרצון וויתר על חקירת מקבל ההודיה.

סימן ג': עדות מחוץ למדינה

13. גביית עדות על ידי שלוח במשפט אזרחי
(א) לפי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך בכך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר יחקר בתצהיר על ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוץ לתחום שיפוטו של בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל דבר הכרוך באותה חקירה כפי שייראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט.
(ב) אדם שהורו לו לערוך חקירה כאמור רשאי להשיב ולערוך דו"ח מיוחד לבית המשפט בדבר החקירה ובדבר התנהגותו של כל עד או אדם אחר בה או בדבר היעדרו ממנה, ורשאי בית המשפט להורות על כל הליך וליתן כל צו כפי שייראה לו צודק.

14. עדות מחוץ למדינה במשפט פלילי
על אף האמור בחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, מקום שנגבתה עדות מחוץ לתחום שיפוטם של בתי המשפט בישראל, מכוח כל אמנה, הסכם או דין, לצורך הליך פלילי בישראל, רשאי בית המשפט להתיר שפרוטוקול העדות שניתנה כאמור יוגש כראיה במשפט, ובלבד שבית המשפט ראה, להנחת דעתו, שיש סיבה מספקת להיעדרו של העד שהעיד לפי הפרוטוקול וכי לנאשם או לעורך-דינו ניתנה הזדמנות לחקור את העד חקירה שנגבתה בשעה שנגבתה העדות.

פרק ב': עדות שבכתב

סימן א': תצהירים

15. תצהיר שבכתב כראיה בדין
(א) מקום שמותר לאדם על פי דין, או שנדרש אדם, להוכיח דבר על ידי תצהיר בכתב, בשבועה או בהן-צדק, יהיה תצהירו בכתב ראייה כשרה, אם הוזהר המצהיר כי עליו להצהיר את האמת וכי יהא צפוי לענשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן.
(ב) האזהרה לפי סעיף קטן (א) תינתן, ונתינתה תאושר על פני התצהיר, על ידי אחד מאלה:
(1) שופט;
(2) דיין בבית דין דתי;
(3) היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה, פרקליטי מחוז, פרקליטי נפה, וסגני פרקליט המדינה ופרקליטי המחוז ועוזריהם;
(4) עורך-דין;
(5) ראש רשות מקומית;
(6) אדם אחר שהסמיכו לכך שר המשפטים.

16. תחולת הדין הפלילי
לענין סעיף 120 לפקודת החוק הפלילי, 1936, דין תצהיר שנעשה לפי סעיף 15 כדין הצהרה בשבועה.

17. חקירה בעל-פה
(א) הוראות סעיף 15 אינן גורעות מכוחו של בית המשפט לצוות כי המצהיר יחקר בבית המשפט, ובית המשפט ייעתר לבקשתו של בעל דין לצוות על כך; לא התייצב המצהיר, רשאי בית המשפט לפסול תצהירו מלשמש ראייה.
(ב) נתברר לבית המשפט, שבקשתו של בעל דין לחקור מצהיר בבית המשפט באה לשם קנטור או מתוך קלות דעת, רשאי הוא להטיל על המבקש את הוצאות החקירה.

סימן ב': שבועות

18. הגדרה
"רשם", לענין פקודה זו - מי שנתמנה להיות רשם או סגן רשם על פי סעיף 30 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957.

19. סמכות להשביע
רשם או שופט בית משפט שלום רשאי - לכל ענין שאין לגביו הוראה על כך בחיקוק אחר - להשביע אדם, או לקבל ממנו תצהיר, אם -
(1) הדבר נדרש לבית משפט או לענין אחר בישראל, או לבית משפט או לרישום מסמך מחוץ לישראל;
(2) האדם חייב שבועה או תצהיר;
(3) האדם רוצה למסור הודעה בשבועה או בתצהיר;
(4) האדם רוצה לערוך בפניו מסמך שעריכתו מחייבת שבועה או תצהיר.

סימן ג': עדות של מומחים ועובדי הציבור

19. א. ראייה לפעולת הממשלה (תיקון: תשנ"ב)
(א) מסמך הניתן על ידי הממשלה, ייחתם בידי ראש הממשלה או בידי שר שראש הממשלה הסמיכו לכך, או בידי מזכיר הממשלה.
(ב) אישור בכתב של מזכיר הממשלה שהממשלה עשתה דבר פלוני ישמש ראייה שאכן נעשה הדבר כאמור באישור.
20. חוות דעת מומחה ותעודת רופא
בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות דין, לקבל כראיה, בכתב, חוות דעתו של מומחה בשאלה שבמדע, שבמחקר, שבאמנות או שבידיעה מקצועית (להלן - חוות דעת), ותעודה של רופא על מצב בריאותו של אדם (להלן - תעודת רופא).
21. חזקת חתימה
חוות דעת ותעודת רופא שנעשו בישראל חזקה שהחתימה המופיעה בהן נכונה, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.
22. חוות דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל
לא יקבל בית משפט כראיה חוות דעת או תעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל, אלא כשיש עליהן אישור של נציב קונסולרי או דיפלומטי של ישראל -
(1) שהחתימה על חוות הדעת או תעודת הרופא ראויה לאמון;
(2) שלפי חוקי המקום שבו נעשתה חוות הדעת או תעודת הרופא צפוי למומחה או לרופא עונש על דברי שקר הכלולים בהן.
23. תעודת עובד הציבור
בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות הדין, לקבל כראיה תעודה על דבר שנרשם במסמך רשמי; התעודה תהא חתומה בידי עובד הציבור שעשה את הרישום או את המעשה או קיבל את הידיעה שנרשמה, ואם אין הוא עוד באותו שירות - בידי האחראי על היחידה שבה עבד.
24. טפסים ותקנות
(א) חוות דעת, תעודת רופא ותעודת עובד הציבור יערכו לפי הטפסים הקבועים בתוספת הראשונה או בדומה להם ככל האפשר.
(ב) שר המשפטים רשאי, בתקנות, לקבוע דרך הגשתן של חוות דעת, תעודת רופא או תעודת עובד הציבור ולהביא שינויים בטפסייהן.
25. דין תעודות לפי סימן זה כדין עדות בשבועה
(א) חוות דעת, תעודת רופא ותעודת עובד הציבור שהוגשו כראיה לבית המשפט - דינן כדין עדות בשבועה לענין סעיף 117 לפקודת החוק הפלילי, 1936.
(ב) לצורך סעיף זה, דין חוות דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל כדין חוות דעת ותעודת רופא שנעשו בישראל.
(ג) כל חוות דעת וכל תעודת רופא יכלו הצהרת המומחה או הרופא כי הוראות סעיף זה ידועות לו.
26. חקירה בעל-פה
(א) הוראות סימן זה אינן גורעות מכוחו של בית המשפט לצוות כי מומחה או רופא או עובד הציבור ייחקרו בבית המשפט, ובית המשפט ייעתר לבקשתו של בעל דין לצוות על כך.
(ב) נתברר לבית המשפט שבקשתו של בעל דין לחקור מומחה או רופא או עובד הציבור בבית המשפט באה לשם קנטור או מתוך קלות דעת, רשאי הוא להטיל על המבקש את הוצאות החקירה.
27. שמירת זכויות וסמכויות
אין בהוראות סימן זה לענין עדות של עובדי הציבור -
(1) כדי לגרוע מהוראות כל חוק אחר בדבר הוכחת עובדה על ידי תעודה של עובד הציבור;
(2) כדי לגרוע מכל דין שלפיו רשאי או חייב עובד הציבור לסרב להעיד או לסרב למסור תעודה;
(3) כדי לגרוע מכל דין הפוסל עדות או המסייג קבלתה כראיה.
28. הגדרה
לענין סימן זה, "עובד הציבור" -
(1) עובד המדינה, לרבות שופט, דיין בבית דין דתי, חבר הממשלה ומבקר המדינה;
(2) עובד ההסתדרות הציבורית העולמית והסוכנות היהודית לארץ-ישראל;
(3) עובד או נושא תפקיד של גוף ציבורי אחר שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
- סימן ד': תעודות ציבוריות ונכריות**
29. הגדרות
בסימן זה -
"נציג דיפלומטי" - שגריר, ציר, ממונה על שגרירות או צירות, יועץ של שגרירות או צירות, מזכיר ראשון, מזכיר שני או מזכיר שלישי של שגרירות או צירות, המשמשים בתפקידם במדינת-חוץ;
"נציג קונסולרי" - קונסול כללי, קונסול, סגן קונסול, קונסול כללי בפועל או סוכן קונסולרי, המשמשים בתפקידם במקום שמחוץ לישראל;
"תעודה ציבורית" - תעודה של אחד הגופים המנויים להלן שהיא מעשה חקיקה, שיפוט או ביצוע, או רשומה של מעשה כאמור, או שהיא חלק מן הרשומות הרשמיות של אחד הגופים המנויים להלן, ובכלל זה תעודה המוחזקת כרשומה, בין שנעשתה בדרך רשמית ובין בדרך אחרת; ואלה הגופים:
(1) מדינת ישראל או הרשות הריבונית של שטח ארץ שמחוץ לישראל;
(2) משרדי הממשלה, רשות מקומית, בית משפט, בית דין, גוף אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית, נוטריאון או כל גוף רשמי אחר של ישראל או של שטח ארץ שמחוץ לישראל (להלן - מוסדות);
(3) עובד המדינה, עובד רשות ריבונית של שטח ארץ שמחוץ לישראל או עובד מוסד (להלן - פקיד);
"מדפיס רשמי" -
(1) לגבי ישראל - המדפיס הממשלתי או מי שהוכח כי הוא מורשה רשמית להדפיס את התעודה הנדונה או תעודות מן הסוג הנדון;
(2) לגבי שטח ארץ שמחוץ לישראל - כל מדפיס שהוכח כי הוא המדפיס בשביל הממשלה או הרשות הריבונית של אותו שטח ארץ או מורשה כאמור בפיסקה (1).

30. הוכחת תעודות-חוץ

יפוי-כוח או כל מסמך אחר שבכתב שנערכו או שהוצאו במקום שמחוץ לשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל, מותר, בכל משפט או ענין אזרחיים, ובכפוף לכל סייג מוצדק, להוכיחם באישורם של הצדדים שהוציאו, או בהצהרה שבכתב של אחד מעדי האימות, שנמסרו כנחזה בפני אחד מאלה:

- (1) נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי, וקויימו בכתב חתום בידו ובחותמתו על גבי המסמך או בנספח אליו;
- (2) נטריון ציבורי, וקויימו בכתב חתום בידו ובחותמתו הנוטריונית ואומתו בכתב בידו נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי ובחותמתו הרשמית על גבי המסמך או בנספח אליו.

31. אין צורך להוכיח מעמדו של המקיים

תעודה הנחזית מקויימת כאמור בסעיף 30, יראוה כאילו הוכחה כראוי, ואין צורך להוכיח את חתימתו או חותמתו או מעמדו הרשמי של האדם הנחזה להיות מקיים האישור או ההצהרה.

32. הוכחת תעודות ציבוריות

תעודה ציבורית ניתן להוכיח בהגשת אחת מאלה, בלי לפגוע בדרכי הוכחה אחרים:

- (1) המקור;
- (2) העתקו הבודק;
- (3) העתקו שהודפס על ידי המדפיס הרשמי;
- (4) העתקו המאושר בחותמתו הרשמית או בחתימתו של הפקיד שבידו משמורתו הרשמית;
- (5) העתקו המאושר בחותמו הרשמי של המוסד שבידו משמורתו הרשמית;
- (6) העתקו המאושר בחותמו או בחתימתו של שר או של נושא משרה אחר בדרג שווה-ערך, או של פקיד בדרג ובמשרה המניחים את דעתו של בית המשפט לגבי מהימנותו של האישור;
- (7) העתקו המאושר בחותמו הרשמי של מוסד, אם מהימנותו של האישור מניחה דעתו של בית המשפט, בהתחשב עם טיבם של התעודה ושל המוסד שאישר אותה.

33. תעודות אישור של נציג ישראלי

(א) תעודת אישור של נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי בשטח ארץ פלוגי, תהא ראייה מספקת לכל אחת מהעובדות האלה:

- (1) כי תעודה ציבורית פלוגית הודפסה בידי המדפיס הרשמי של אותו שטח ארץ;
 - (2) כי חותם או חתימה פלוגית הם חותמו וחתימתו הרשמיים של הפקיד הנחזה כבעל החותם או החתימה;
 - (3) כי חותם פלוגי הוא חותמו הרשמי של המוסד הנחזה כבעל החותם.
- (ב) תעודת אישור של נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי, כי לפי מיטב ידיעתו ואמונתו תעודה ציבורית פלוגית נמצאת במשמורתו הרשמית של פקיד פלוגי או של מוסד פלוגי, תהא ראייה מספקת לדבר.

34. חזקות על תעודות ציבוריות

חזקה היא, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר, כי -

- (1) תעודה ציבורית, "רשומות" וכל פרסום רשמי אחר הנחזים כמודפסים בידי מדפיס רשמי - הם אמנם מודפסים למעשה כאמור;
- (2) תעודה ציבורית, שפקיד מאשר, בכתב חתום בידו או בחותמו, שהיא נמצאת במשמורתו הרשמית - היא אמנם במשמורתו למעשה;
- (3) תעודה ציבורית, שמוסד מאשר, בכתב חתום בחותמו, שהיא נמצאת במשמורתו הרשמית - היא אמנם במשמורתו למעשה;
- (4) תעודה ציבורית, הנחזית שנערכה רשמית בידי אדם פלוגי ובנסיונות פלוגיות - היא אמנם נערכה כך;
- (5) חותמים וחתימות רשמיים שעל תעודה ציבורית או על העתק שלה, או על תעודות אישור לפי הוראות סימן זה - הם אמיתיים וכל תיאורי המשרות של החתומים על התעודות או תעודות האישור הם מדויקים.

34א. "רשומות" - ראייה (תיקון: תשמ"א)

דבר שפורסם ב"רשומות" חזקה שנעשה כראוי, והוא הדין בכל דבר שפרסם המדפיס הממשלתי אף שלא ברשומות.

34ב. תאריך הפרסום של "רשומות" (תיקון: תשמ"א)

התאריך הנקוב של גליון "רשומות" הוא יום פרסומו.

סימן ה': רשומה מוסדית (תיקון: תשנ"ה)

35. הגדרות (תיקון: תשל"ח, תשנ"ה)

בסימן זה -

- "הליך משפטי" - הליך אזרחי או פלילי בפני בית משפט, שניתן להביא בו ראיות;
- "מוסד" - המדינה, רשות מקומית, עסק או כל מי שמספק שירות לציבור;
- "עסק" - לרבות משלח יד;
- "פלט" - כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995;
- "רשומה מוסדית" - מסמך, לרבות פלט, אשר נערך על ידי מוסד במהלך פעילותו הרגילה של המוסד;
- "תאגיד בנקאי" - כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1980, ולרבות בנק ישראל.

36. קבילות רשומה מוסדית (תיקון: תשנ"ה)

- (א) רשומה מוסדית תהא ראייה קבילה להוכחת אמיתות תוכנה בכל הליך משפטי, אם נתקיימו כל אלה -
- (1) המוסד נוהג, במהלך ניהולו הרגיל, לערוך רישום של האירוע נושא הרשומה בסמוך להתרחשותו;
 - (2) דרך איסוף הנתונים נושא הרשומה ודרך עריכת הרשומה יש בהן כדי להעיד על אמיתות תוכנה של הרשומה;
 - (3) היתה הרשומה פלט - הוכח בנוסף, כי -
- (א) דרך הפקת הרשומה יש בה כדי להעיד על אמיתותה;
- (ב) המוסד נוקט, באורח סדיר, אמצעי הגנה סבירים מפני חדירה לחומר מחשב ומפני שיבוש בעבודת המחשב.
- (ג) היתה הרשומה פלט, יראו לענין סעיף קטן (א)(1) את מועד עריכת הנתונים המהווים יסוד לפלט, כמועד עריכתה של הרשומה.
- (ד) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על רשומה אשר נערכה על ידי רשות מרשויות החקירה או התביעה הפלילית והמוגשת בהליך פלילי על ידי רשות כאמור. אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפסול או להגביל הגשת רשומה כאמור, אם ניתן להגישה בהתאם להוראות סעיף 39ב.
- (ד) התקבלה ראייה מכוח סעיף זה, יהיה הצד שכנגד זכאי לחקור חקירה נגדית עדים שזמנו על ידו לעדות, לשם הזמנת הראייה, אם עדים אלה קשורים עם בעלי הדין שמתעמו והגשה הראייה.

37. (בוטל) (תיקון: תשנ"ה)

38. אי כפיית הגשה של רשומה מוסדית של תאגיד בנקאי (תיקון: תשנ"ה)
בהליך משפטי שהתאגיד הבנקאי אינו בעל דין בו, אין כופים בנקאי או פקיד של תאגיד בנקאי, להגיש רשומה מוסדית של תאגיד בנקאי, שתוכנה ניתן להוכחה לפי סימן זה, או להעיד דברים, על עסקאות או חשבונות הרשומים ברשומה המוסדית, אלא לפי צו בית המשפט שניתן מטעם מיוחד.

39. רשות עיון ברשומה מוסדית של תאגיד בנקאי (תיקון: תשנ"ה)
(א) בית המשפט רשאי, על פי בקשת בעל דין בהליך משפטי, לצוות שהמבקש יהא רשאי, לצורך אותו הליך, לבדוק ולהעתיק כל רישום שברשומה מוסדית של תאגיד בנקאי.
(ב) צו לפי סעיף זה אפשר שיינתן בלי להזמין את התאגיד הבנקאי או כל בעל דין אחר או לאחר שהוזמנו, והצו יומצא לתאגיד הבנקאי שלושה ימים תמימים לפני הזמן שבו יש לקיים את הצו, זולת אם הורה בית המשפט אחרת.

39א. חוות דעת של מומחה (תיקון: תשנ"ה)
היה הפלט חיווי דיעה בענין שבמדע, שבמחקר, שבאמנות, שבידיעה מקצועית או בענין שברפואה, לא יהיה הפלט קביל כראיה, אלא אם כן הוגש בהתאם להוראות הדין החל על הגשת עדות בענינים אלה.

39ב. שמירת דינים (תיקון: תשנ"ה)
(א) הוראות סימן זה לא יהיה בהן כדי להכשיר ראייה שאינה קבילה מחמת טעם אחר, שאינו הכלל האוסר עדות שמיעה, ולא יהיה בהן כדי לפסול או להגביל הגשת ראייה שהיא כשרה לפי הכללים האמורים או לפי דין אחר.
(ב) בסעיף זה ובסעיף 39א, "דין" - לרבות הלכה פסוקה.

סימן ו': העתק צילומי

40. הגדרה
"העתק צילומי", לענין סימן זה - העתק ממקור המתקבל בתהליכי צילום, או בשיטה אחרת שנקבעה בתקנות, ושעל פיהם מתקבל העתק משתמר ומדוייק של המקור, בין בגדלו המקורי ובין בגודל שונה.

41. העתק צילומי כראיה
העתק צילומי של מסמך, מסוג מסמכים שנקבע לענין זה בתקנות, אשר מצורף אליו אישור שההעתק נעשה מן המקור באופן ובתנאים שנקבעו לאותו סוג מסמכים בתקנות, ימשש ראייה לכאורה בהליך משפטי -
(1) בכל מקרה שלפי הדין מותר להוכיח תכנו של מסמך בהעתקו;
(2) אם המקור בוער על פי תקנות ובתנאים שנקבעו בהן, ומצורף להעתק אישור על כך כפי שנקבע בתקנות לאותו סוג מסמכים.

41א. העתק של רשומה מוסדית (תיקון: תשנ"ה)
ניתן להוכיח תוכנה של רשומה מוסדית על ידי העתק צילומי של הרשומה.

41ב. מעמדו של פלט (תיקון: תשנ"ה)
לענין סימן זה לא ייחשב פלט שהוא רשומה מוסדית כהעתק המסמך שעל בסיסו הופק, אלא כמקור.

42. שמירת דינים (תיקון: תשנ"ה)
אין בהוראות סימן זה כדי לגרוע מכל דין אחר בדבר כשרותו לראיה של העתק צילומי שנעשה לא לפי הוראות סימן זה, אלא להוסיף עליו.

סימן ז': פסק-דין מרשיע במשפט פלילי

(תיקון: תשל"ג)

42א. קבילות פסק דין
(א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.
(ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על -
(1) פסק דין של בית דין צבאי לעבירות תנועה ופסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום;
(2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.

42ב. עיון בפרוטוקול ובחומר אחר
הוגשה ראייה כאמור בסעיף 42א, רשאי בית המשפט לעיין גם בכתב האישום, בפרוטוקול ובכל חומר אחר שהוגש במשפט הפלילי, אם ראה צורך בכך לשם הבהרת האמור בראיה.

42ג. ראיות לסתירת פסק דין
הוגשה ראייה כאמור בסעיף 42א, לא יהיה המורשע או חליפו או מי שחב בחובו הפסוק רשאי להביא ראייה לסתור, או ראייה שכבר נשמעה או הוגשה במשפט הפלילי, אלא ברשות בית המשפט, מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין.

42ד. ממצאים ומסקנות בתביעה אזרחית נגרת
בדיון בתביעה אזרחית לפי סעיף 35א לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, יראו את הממצאים והמסקנות שנקבעו במשפט הפלילי כאילו נקבעו במשפט אזרחי.

42ה. שמירת דינים
הוראות סימן זה באות להוסיף על כל דין בדבר קבילות פסק דין כראיה.

סימן ח': תעודה נושנה

43. תעודה נושנה
הוגשה תעודה שהיא, כנחזה או כמוכח, בת עשרים שנה לפחות והוצאה מתוך משמורת הנראית כשרה בעיני בית המשפט באותו מקרה, רשאי הוא להעמידה על חזקתה שהחתימה עליה וכל חלק בה הנחזים שנעשו בכתב ידו של פלוני נעשו בכתב ידו, ולגבי עשייתה או אימותה של התעודה - שנעשתה או שאומתה כהלכה בידי האדם הנחזה כמי שעשאה או אימתה.

פרק ג': ראיות חסויות

44. חסיון לטובת המדינה

(א) אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם ראש הממשלה או שר הבטחון הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בבטחון המדינה, או אם ראש הממשלה או שר החוץ הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, אלא אם מצא שופט של בית המשפט העליון, על פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוגשה לבית המשפט תעודה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, על פי בקשת בעל הדין המבקש גילוי הראיה, להפסיק את המשפט לתקופה שיקבע כדי לאפשר הגשת העתירה לגילוי הראיה, ואם ראה לנכון - גם עד להחלטה בעתירה.

45. חסיון לטובת הציבור

אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם שר הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בענין ציבורי חשוב, אלא אם מצא בית המשפט הדין בדבר, על פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

46. הדין בעתירה לגילוי ראיה חסויה

(א) הדין בעתירה לגילוי ראיה לפי סעיפים 44 או 45 יהיה בדלתיים סגורות; לשם החלטה בעתירה רשאי השופט של בית המשפט העליון או בית המשפט, לפי הענין, לדרוש שהראיה או תכנה יובאו לידיעתו, ורשאי הוא לקבל הסברים מהיועץ המשפטי לממשלה או מנציגו ומנציג המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, אף בהעדר יתר בעלי הדין.

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לדין בעתירה לפי סעיפים 44 ו-45 וסעיף זה.

47. ראיות מפלילות

(א) אין אדם חייב למסור ראיה אם יש בה הודיה בעובדה שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.

(ב) ביקש אדם להימנע ממסירת ראיה מחמת שהיא עשויה להפיל או כאמור בסעיף קטן (א) ובית המשפט דחה את הבקשה והראיה נמסרה, לא תוגש הראיה נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראיה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.

(ג) נאשם שבחר להעיד במשפטו כעד הסניגוריה, לא יחול עליו סעיף זה לגבי העבירה שהוא מואשם בה באותו משפט.

48. עדות עורך דין

(א) דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך-דין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החסיון; והוא הדין בעובד של עורך-דין אשר דברים ומסמכים שנמסרו לעורך הדין הגיעו אליו אגב עבודתו בשירות עורך הדין.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עורך-דין או עובד של עורך דין.

49. עדות רופא

(א) רופא אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עבודתו כרופא והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לרופא בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם ויתר האדם על החסיון או שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה; והוא הדין באדם שאגב עבודתו בשירות הרופא או בשירותו של מוסד רפואי או בצוות המקצועי העובד עם הרופא, תוך טיפול בחולים, הגיע אליו דבר שנמסר לרופא.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות רופא או לעבוד כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדין בטענה בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות.

50. עדות פסיכולוג

(א) פסיכולוג מומחה כמשמעותו בצו שהותקן לפי סעיף זה אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עבודתו כפסיכולוג והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לפסיכולוג בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם ויתר האדם על החסיון או שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות פסיכולוג מומחה.

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדין בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות.

(ד) שר הבריאות יתקין, בהסכמת שר המשפטים, צו שיגדיר מיהו פסיכולוג מומחה לענין סעיף זה.

50א. עדות עובד סוציאלי (תיקון: תשנ"ו)

(א) עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996, אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עיסוקו כעובד סוציאלי והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לעובד סוציאלי בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם כן ויתר האדם על החסיון או שבית המשפט מצא כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף על הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עובד סוציאלי.

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדין בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות.

51. עדות כהן דת

כהן דת אינו חייב למסור עדות על דבר שנאמר לו בוידוי ואשר גילוינו אסור עליו לפי דיני דתו.

52. תחולה

הוראות פרק זה יחולו הן על מסירת ראיות בפני בית משפט ובית דין והן על מסירתן בפני רשות, גוף או אדם המוסמכים על פי הדין לגבות ראיות; ובמקום שמדובר בפרק זה ב"בית משפט" - גם בית דין, גוף או אדם כאמור במשמע.

פרק ד': משקלן של ראיות

53. משקלה של עדות

ערכה של עדות שבעל-פה ומהימנותם של עדים בהם ענין של בית המשפט להחליט בו על פי התנהגותם של העדים, נסיבות הענין ואותות האמת המתגלים במשך המשפט.

54. הכרעה על פי עדות יחידה במשפט אזרחי

פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדויות אינה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו;

ואלה המקרים:

- (1) העדות היא של קטין למטה מגיל 14;
- (2) העדות היא של בעל דין או של בן-זוגו, ילדו, הורו, אחיו או אחותו של בעל דין;
- (3) העדות היא של אדם המעוניין בתוצאות המשפט לטובת בעל הדין שקרא אותו להעיד;
- (4) התובענה היא נגד עזבון, קטין, חולה נפש או נעדר;
- (5) נסיבות אחרות שבהן דרוש, לדעת בית המשפט, פירוט כאמור.

54א. הכרעה על-פי עדות יחידה במשפט פלילי (תיקון: תשמ"ב)

- (א) בית המשפט לא ירשיע נאשם על סמך עדותו היחידה של שותפו לעבירה, אלא אם מצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה; ואולם אם היה השותף עד מדינה - טעונה עדותו סיוע; לענין זה, "עד מדינה" - שותף לאותה עבירה המעיד מטעם התביעה לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה.
- (ב) הרשיע בית משפט במשפט על עבירה לפי סימן ה' לפרק י' לחוק העונשין, התשל"ז-1977, על פי עדות יחידה של הנפגע, יפרט בהכרעת הדין מה הניע אותו להסתפק בעדות זו.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהאמור בסעיף 11 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955.

55. עדות קטין שאינו בר-אחריות פלילית (תיקון: תשנ"א)

- (א) בית המשפט השומע עדותו של קטין, שאינו בר-אחריות פלילית בשל גילו, יזהירו תחילה בלשון המובנת לקטין, שעליו להעיד את האמת, את כל האמת ואת האמת בלבד.
- (ב) לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה של קטין שאינו בר-אחריות פלילית בשל גילו, אלא אם כן יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

56. ראייה שנתקבלה שלא כדין

ראייה שאינה קבילה במשפט פלילי ונתקבלה בטעות או בהיסח הדעת, לא תשמש הוכחה לאשמה ואין לבסס עליה שום פסק-דין; אף על פי כן, העובדה שבית המשפט שמע את הראייה לא תפסול את פסק הדין, אלא אם סבור בית המשפט שהנאשם לא היה מורשע אילולא נמסרה אותה ראייה או שאין ראייה מספקת אחרת זולתה לתמוך בה את ההרשעה.

57. ראיות סותרות

סתירות בעדותם של עדים אין בהן, כשלעצמן, כדי למנוע את בית המשפט מקביעת עובדות שלגביהן חלו הסתירות.

57א. חזקת יצרן (תיקון: תשל"ג)

- (א) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של יצרן, מגדל או אורז (להלן - יצרן), שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, יהיה בכך ראייה לכאורה, שייצר, גידל או ארז את הטובין.
- (ב) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של משווק, שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, ולא נמצא עליהם שמו של יצרן, יראו את המשווק לכל ענין כאילו הוא היצרן, זולת אם גילה לקונה, או למי שהוסמך לכך כדין, את זהות היצרן, משנדרש לכך.

57א1. חזקת זמן ייצור (תיקון: תשמ"ב)

מצרך מזון שלא צויין בו תאריך ייצור - חזקה שיוצר תוך השנה שקדמה לגילוי העבירה שנעברה בו.

57ב. הדין הוא כמפורסמות (תיקון: תשמ"א)

כל דין הוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראיה, אם אין הוראה אחרת משתמעת.

57ג. המצאה על-ידי הדואר (תיקון: תשמ"א)

- מקום שחיקוק מתיר או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין שהוא נוקט לשון "המצאה" ובין שהוא נוקט לשון "נתינה" או "שליחה" או לשון אחרת, רואים את ההמצאה - אם אין הוראה אחרת משתמעת - כמבוצעת -
- (1) אם דוור מכתב המכיל את המסמך והמען על המכתב היה כשורה ודמי המשלוח שולמו מראש או שהמכתב היה פטור מתשלום דמי דואר או נושא עליו סימן המעיד כי הוא נשלח בשירות המדינה;
 - (2) במועד שבו היה המכתב מגיע לתעודתו בדרך הרגילה של הדואר, אם לא הוכח היפוכו של דבר.

פרק ח': שונות

58. אגרות

שר המשפטים רשאי לקבוע, בתקנות, את שיעור השכר שיגבה עורך-דין בעד שירותיו לפי סעיף 15 ואת האגרות שיש לשלם בעד אישור לפי סעיף 15 שלא על ידי עורך-דין.

59. תקנות

- (א) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין פקודה זו.
- (ב) תקנות לענין סעיף 19 יהיו מחייבות במידת האפשר לפי הנסיבות; התקנות שבתוספת השניה יעמדו בתקפן במידה שלא שונו, או כל עוד לא בוטלו, בתקנות שהתקין השר לפי סעיף זה.

60. תחולה

הוראות פקודה זו יחולו בהליכים לפני כל בית משפט כמשמעותו בחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, והוא כשאין הוראה אחרת לענין זה. תוספת ראשונה (סעיף 24)

טופס חוות דעת

בבית המשפט

בענין שבין ובין

חוות דעת של מומחה

שם המומחה

מענו ומקום עבודתו

אני החתום מטה נתבקשתי על ידי לחוות דעתי המקצועית בשאלה המפורטת להלן שנתעוררה בבית המשפט בענין הנדון.
אני נותן חוות דעתי זו במקום עדות בבית המשפט ואני מצהיר בזאת כי ידוע לי היטב, שלענין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו כשהיא חתומה על ידי כדן עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

ואלה פרטי השכלתי

ואלה פרטי נסיוני

וזאת חוות דעתי

חתימה

תאריך

טופס תעודת רופא

בבית המשפט

בענין שבין ובין

תעודת רופא

שם הרופא

מענו ומקום עבודתו

מספר רשיונו

אני החתום מטה מעיד ומאשר בזאת כי ביום במקום בדקתי את פלוני ומצאתי בו את הממצאים הבאים:

תעודה זו ניתנת על ידי לשם הגשתה כראיה לבית המשפט, והריני מצהיר בזאת כי ידוע לי היטב, שלענין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין תעודה זו כשהיא חתומה על ידי כדן עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

חתימה

תאריך

טופס תעודת עובד הציבור

בבית המשפט

בענין שבין ובין

תעודת עובד הציבור

שם עובד הציבור

מענו

שם היחידה שבה הוא עובד

מקום עבודתו

תיאור משרתו

אני החתום מטה מעיד ומאשר בזה לאמור:

תעודה זו ניתנת על ידי לשם הגשתה כראיה לבית המשפט, והריני מצהיר בזה כי ידוע לי היטב, שלענין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בשבועה בבית המשפט, דין תעודה זו כשהיא חתומה על ידי כדן עדות בשבועה שנתתי בבית המשפט.

חתימה

תאריך

תוספת שניה

(סעיף 59(ב))
תקנות

1. הגדרות
בתקנות אלה -
"משביע" - רשם או שופט בית משפט שלום המשביע אדם או מקבל ממנו תצהיר;
"תצהיר" - לרבות תעודה או מסמך שעליהם בא תצהיר.
2. שמו ומענו של המצהיר
בתצהיר יפורשו שמו המלא של המצהיר, עסקו או מקצועו ומענו.
3. צורתו של תצהיר
תצהיר יכול שיהא ערוך בגוף דבר או בגוף נסתר, ומותר לחלקו לשם הנוחות לטעיפים מסומנים במספרים סידוריים.
4. תיקונים צריכים קיום
כל ביני-שיטין, שינוי, מחק או טשטוש, שחלו בתצהיר לפני שנשבעו עליו, טעונים קיום בידי המשביע, בחתימת שמו, או ראשי תיבות של שמו, בשוליים שלצד.
5. תצהיר שאינו ניתן לקריאה
אם התצהיר אינו ניתן לקריאה או קשה לקריאה, או שלדעת הנדרש להשביע הוא כתוב באופן המקל על שינוי-מרמה, רשאי הוא לסרב להשביע ורשאי לבקש שהתצהיר יכתב שנית.
6. חתימת המצהיר
המצהיר יחתום על התצהיר במעמד השבועה, ואם אינו יכול לכתוב, יטבע בו סימנו במעמד המשביע.
7. מודעת ההשבעה
בסמוך לסופו של תצהיר ולשולי הנייר תבוא מודעת ההשבעה, כתובה בלי ביני-שיטין, שינוי, מחק או טשטוש וחתומה בידי המשביע; במודעה יפורשו -
(1) שמותיהם של המצהיר והמשביע;
(2) תאריך ההשבעה ומקומה;
(3) שהשבועה על התצהיר ניתנה בפני המשביע;
(4) אם המצהיר הוא עיוור או אינו יודע קרוא וכתוב - שאמנם כן הוא ושהתצהיר נקרא באזניו במעמד המשביע ונראה שהמצהיר הבין את תכנו, ואם טבע המצהיר את סימנו במקום חתימה - שאמנם כך עשה במעמד המשביע;
(5) פרטים נחוצים אחרים.
8. תצהיר משותף
נצטרפו מצהירים אחדים לשבועה על תצהיר אחד, יכתבו במודעת ההשבעה שמות כולם ויפורש שכל אחד מהם נשבע על אמיתות הענינים שאמר בתצהיר.
9. שינוי בתצהיר
המשביע לא ירשה שינוי בתצהיר בלי שיושבע עליו שנית, ואם כבר הוספה על התצהיר מודעת ההשבעה, יוסיף עליו מודעה חדשה שיצוין בה השינוי; הוא גם רשאי שלא להרשות שבועה חדשה, אלא לדרוש שהתצהיר ישוב ויכתב מחדש.
10. נוסח השבועה
המוסר תצהיר בשבועה ינקוט לשון ברוח זו:
"אני נשבע באלוהים, כי זה שמי וזו חתימתי (או: סימני) (והנשבע יצביע על חתימתו או על סימנו), וכי האמור בתצהירי זה (או במסמך אחר, לפי הענין) הוא נכון".
המוסר תצהיר בהן צדק ינקוט לשון ברוח זו:
"אני מצהיר בהן צדק כי זה שמי וזו חתימתי (או: סימני) (והמצהיר יצביע על חתימתו או על סימנו), וכי האמור בתצהירי זה הוא נכון".
ואם היה התצהיר בהצהרה שלא בשבועה ושלא בהן צדק יוסיף מלים אלה:
"אני מוסר הצהרה זו מתוך אמונה בלב שלם שהיא נכונה".